

MØTEREFERAT - FoU-prosjekt - Snøhetta

Sted: Norsk Villreinsenter Nord, Hjerkind

Tid: Torsdag 2.april 2009 kl 11.00 – 16.00

Til stede: se vedlagte deltakerliste

Møteleder: Vemund Jaren, DN

Referenter: Raymond Sørensen og Heidi Ydse, NVS Nord

Velkommen, innledning

Vemund Jaren ønsket velkommen og foretok navneopprop.

Orientering fra Geir Olav Slåen (NRK) vedrørende filming under møtet. Det skal lages en dokumentar fra prosjektet, som skal ende opp i et "Ut i naturen" program. NRK ser dette som et meget interessant prosjekt, og ønsker å følge prosjektet fra start til slutt. Opptakene vil ikke være nyhetsrelatert, og prosjektledelsen vil være med å styre innholdet i det endelige programmet. Møtedeltakerne så veldig positivt på en slik oppfølging av prosjektet fra NRK, og det var ingen som hadde innvendinger til filmopptak under møtet på disse premisser.

Vemund Jaren (DN): Presentasjon av foiler, se www.villrein.no under "Presentasjoner".

Orientering om problemstillinger/villreinnemndas initiativ til forskningsprosjekt

Lars Børve (Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø): Presentasjon av foiler, se www.villrein.no under "Presentasjoner".

I tillegg ble følgende kommentert:

Aktiviteten på flere veier og stier fører til at reinen trekker unna områdene. Vil totalmengden av ferdsel føre til at reinen ikke vil bruke deler av området? Deler av året bruker ikke reinen området, men krysser ellers frodige beiteområder til andre mindre egne beitesteder. Snøheimveien ble åpnet for sivil ferdsel i 1994, det har gjort at trafikkmengden har økt, og at reinen bruker områdene nært veien mindre enn tidligere, det kan en se på tilgjengelig beite og færre observasjoner i tilknytning til veien.

Prosjektstatus

Olav Strand (NINA): Presentasjon av foiler, se www.villrein.no under "Presentasjoner".

Roy Andersen (NINA) vil bli den lokale kontakten i prosjektet. NINA har merket i alt 51 dyr i vinter i områdene Snøhetta, Rondane, Setesdal, Hardangervidda og Nordfjella. Styringsgruppa for prosjektet vil få sanntidstilgang fra www.dyreposisjoner.no

I tillegg ble følgende kommentert:

En må ha synsobservasjoner av de merkede dyrene, slik at en får god dokumentasjon på om det er enkeltdyr eller flokker som krysser fokusområder. Dette vil det bli laget rutiner for etter hvert der en vil være avhengig av lokalt oppsyn/SNO. På spørsmål om noen av de radiomerkede dyrene har vært forulykket av rovdyr eller ulykker, var svaret at NINA så langt har merket 150-160 dyr, og har hatt 2 dødsfall. Ett dyr omkom i et steinras i Nordfjella. Det andre dyret døde på Hardangervidda. Dette var et dyr som gikk mye alene på et lite område. I august (høsten etter merking) var simla død. 8-10 dyr er skutt av jegere pluss at forskningen selv har tatt ut noen på vinteren.

Erfaringer fra Villreinprosjektet i Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei

Per Øyvind Grimsby(Sira-Kvina kraftselskap), leder for styringsgruppa: Presentasjon av foiler, se www.villrein.no under "Presentasjoner".

Kraftselskapet har sterke interesser i villreinfeltet og derfor ønsker de å være en medbruker av heia og prosjektet. Det er svært viktig at både utbyggerne og alle brukergrupper er med i prosjektet. Få med både turistforeningen, kraftselskaper og utbyggingsselskaper. Statnett og Statens Vegvesen bør absolutt være med, og det er viktig at disse partene blir invitert med i prosessen på et tidlig stadium. I Setesdalsprosjektet ble det opprettet et interimsstyre hvor blant annet kommunene, brukergruppene og villreinforvaltningen var med. Interimsstyret startet arbeidet med å spørre seg hva de trengte å få vite i dette prosjektet. Skaffe reell dokumentasjon av inngrep og forstyrrelser, finne potensielle avbøtende tiltak o.l. Vanlig fokus for kraftselskapene er ofte fisk, estetikk og vannføring i forbindelse med kraftutbygging. Villreinen er som regel ikke nevnt i konsesjonsvilkårene.

I tillegg ble følgende kommentert:

Hva menes med avbøtende tiltak? Fokusområder avdekker konkrete problemstillinger, videre må en vurdere problemet, se på hvem som står ansvarlig for dette, og hvordan en kan løse det. Mye av svaret er politisk, det vil si at en må fordele ansvaret og så vil det svært ofte bli en politisk prosess videre.

35 aktører er med på prosjektet og finansierer det. Styrestørrelsen er ok, fungerer bra (13 representanter). En er svært tydelig på at det er NINA som har det faglige ansvaret. Styringsgruppa setter tema på dagsordenen.

Hvor sterkt er DN inne i prosjektet?

De lokale prosjektene (Setesdalsprosjektet, Hardangerviddaprojektet, Nordfjellaprojektet) er finansiert av brukerne mht merking og oppfølging av merka dyr, drift av styringsgrupper osv. For Setesdalsprosjektet er det et budsjett på ca 4 mill kr fordelt på 4 år for denne delen. I tillegg er det et vitenskapelig overbygningsprosjekt for sammenknyttingen av disse lokale prosjektene som betales av DN med ca 1,2 mill kr pr år. NINAs innsats mht forskningstimer mv betales i stor grad av DN-prosjektet. Nedbørsfelt er brukt som fordelingsnøkkel for kraftselskapene.

Hvem er oppdragsgiver? Eierne av prosjektet og fylkesmannen tok initiativet til prosjektet i Setesdalen. En ønsket seg noe som var sammenliknbart med det som skjedde på Hardangervidda, der prosjektet ble initiert av et samarbeid med Vegdirektoratet om problematikken rundt riksveg 7. NINA har styringsgruppa som hovedoppdragsgiver, mens DN er oppdragsgiver på det vitenskapelige.

Det er 35 parter som har bidratt med finansiering, mens 13 sitter i styringsgruppa. Hvordan er dette fordelt på sektorer? Det er gjort et utvalg ut fra fylkene og representanter for sektorene. Dette skal gjenspeiles i finansieringa. Hvordan gjorde dere dette praktisk? Diskusjon i interimsstyret, dette gikk uten de store problemene. Sektorene ordnet det internt. Det ble ikke utpekt styremedlemmer av andre. Hver sektor måtte avklare dette internt.

Interimsstyret utarbeidet prosjektbeskrivelsen. Denne er det viktig å bruke tid på. De samme aktørene ble med videre i styringsgruppa. Dette er en relativt lik forhistorie med Snøhetta, der det ble tatt et lokalt initiativ og mange av tankene og problemstillingene har blitt løftet frem lokalt.

Viktig å trekke med de store utbyggerne i prosjektet, da er de kjent ved evt. utbygging eller andre tiltak ved en seinere anledning. Da blir organisasjonene engasjert og trukket med fra starten av. Statkraft bør være med med utgangspunkt i problematikken rundt Aura-reguleringen.

Setesdalsprosjektet har nå pågått i 3 år. Det er nå viktig å få formidlet resultatene ut og gjøre dataene anvendbare for de som trenger dem.

Alle posisjoner fra de merkede dyrene finnes på www.dyreposisjoner.no, og villreinsentrene vil være en sentral aktør i formidling av data og informasjon fra prosjektene fremover.

Dialog om finansiering

DN vil bidra i finansieringen med øremerka midler hvert år under forutsetning av at årets bevilgning over statsbudsjettet videreføres. Nå i oppstartsåret går i praksis hele DN's bevilgning med til oppstartskostnader med merking og til dialogseminaret, disse kostnadene vil bli vesentlig mindre for seinere år. Det som kommer i tillegg til dette, må finansieres av andre parter. Noen av de store aktørene forutsettes å betale mer enn de mindre aktørene. Jernbaneverket er foreløpig fraværende, og det arbeides med saken.

SNO har stadig økning av budsjett, de bør kunne bidra? SNO bidrar med mannskap, kan ikke bidra med økonomi.

Dovrefjellrådet har ikke vedtatt bruk av midler til prosjektet. Det blir ikke snakk om så mye som 100 000,-, men kan bidra med det som villreinnemndas prosjektforslag kalkulerer med.

Dersom det mangler penger i forhold til det store prosjektet, vil det da bli prioritert et mindre prosjekt rundt Snøheimveien?

En må først få fram et økonomisk behov og en konkret plan for prosjektet, så vil det bli lettere å gå inn og se på fordeling av finansiering.

DN disponerer også noe midler til faglige utredninger knyttet til fylkesdelplaner for de nasjonale villreinområdene. En må se helheten og fordelingen av midler avsatt til faglige utredninger for fylkesdelsplanarbeid og bestillingen der i forhold til det som Snøhettaprojektet skal ta opp. Det er tre av de sju planprosessene som allerede er i gang, og en har startet der det haster mest med å få fram kunnskap (Rondane – Sølnekletten, Hardangervidda, Setesdalsheiene). Nordfjella, Forollhogna, Ottadalen og Snøhetta – Knutshø skal startes seinere, men alle prosessene er av MD forutsatt avsluttet innen 2012.

Statskog er ikke invitert, de bør være innkalt og bidra økonomisk.

Fra SNOs side kan tjenestekjøp dreies opp mot prosjektet og evt. økes i den aktuelle perioden. Ferdsestillerne kan brukes i prosjektet dersom Dovrefjellrådet vil dette. I tillegg skal det kjøpes inn flere tellere. Dovrefjellrådet har flere tellere som kan brukes i prosjektet.

Hvem ønsker å bidra økonomisk?

- Forsvarsbygg: vil bidra men ikke avklart økonomisk ramme
- Sør Trøndelag fylkeskommune: Må ha en mer detaljert finansieringsplan før en tar stilling til eventuelle bidrag.

- Møre og Romsdal fylke har allerede bevilget kr 200 000,- Dette står på villreinnemndas konto.
- FM Sør Trøndelag: kan ikke si noe om tilskudd. Har i utgangspunktet ingenting å gi.
- Lesja kommune: ikke vedtatt bevilget penger, men er positiv. 100 000 fordelt på 4-5 år er mulig.
- Dovre kommune: mangler perspektivet i bestillinga fra stortinget. Det er gjort mye arbeid som er relevant for prosjektet som kan benyttes. Ikke vedtatt beløp, skal diskuteres. Bruk/ikke bruk av Snøheimveien er viktig å få med i utredningen. Er positiv til prosjektet, ikke beløp klart.
- Dovre fjellstyre er med, klar for å bidra med arbeid.
- Lesja fjellstyre kan bidra med arbeid.
- Oppdal kommune, positiv til prosjektet, ikke klart med beløp.
- Villreinusvalg og nemnd, vil bidra økonomisk.
- Nettet kommune er positiv til finansiering, ikke beløp klart. Statkraft har krav til avbøtende tiltak, de bør også bidra. Dette gjelder også for mindre aktører som DNT.
- DNT: vil ikke være en viktig finansieringskilde, kan bidra med symbolske beløp og arbeid med tilrettelegging av egne ferdselsdata.

Konklusjon: Det bør oppsummeres og avklares behov og sendes ut forespørsel på mer konkrete beløp.

Hvem bør være med i interimsstyret?

Følgende forslag var utgangspunkt for diskusjon (1 representant fra hver):

- Forsvarsbygg
- Statens vegvesen
- Statkraft
- Fylkeskommunene
- Fylkesmennene
- Statens naturoppsyn
- Villreinusvalg
- Villreinnemnd
- Dovrefjellrådet (som representant for kommunene)
- Fjellstyrene / Oppdal bygdealmening
- DNT

- NINA (faglig ansvarlig)
- NVS Nord (sekretariat)

Hovedtrekk i diskusjon:

Dovre kommune som vertskommune har gjennomført mange egne utredninger. Er ikke invitert til dialogseminaret. Dovre kommune bør være med i dialogseminaret i tillegg til Dovrefjellrådet. Må være en aktør og gi informasjon om det som er gjort og de prosesser som er gjennomført.

Bedre å være for mange enn for få. Da har en flere å spille på og en har en bredde i arbeidet.

Snøheim og Snøheimveien er mye av utgangspunktet. Dovre har mange av de problemstillingene. Har vegvesenet noe her å gjøre for annet enn finansiering?

Det burde være 2 fjellstyrer med i interimsstyret? Fjellstyrene er også representert via villreinusvalget på lik linje med de private grunneierne.

Lokal forankring viktig. Riktig med en fylkeskommune. Fylkeskommunene har en representant i Dovrefjellrådet og har sånn sett en representant igjennom dem.

Burde reiseliv/næringsutvikling være med i et slikt interimsstyre? Det ble fastslått at prosjekteierne er de som er med og betaler i prosjektet.

De som er tett innpå saken bør være overrepresentert. Dette vil gi tiltro til prosjektet når dette skal selges ute blant folket.

Det er noe uenighet kommunene imellom om hvorvidt de er representert gjennom villreinnemnda, fjellstyrer og Dovrefjellrådet.

DNT kan representere deres brukergruppe i interimsstyret, men må videre avklares før evt. deltakelse i styringsgruppe.

Interimsstyret skal jobbe videre med finansieringen og en mer fullstendig prosjektbeskrivelse. Kan en ha innflytelse uten å sitte i interimsstyret? Blir det høringsprosess? Det skal kjøres en dialogprosess med alle berørte aktører på Hjerkin 22.-24.april. Denne dialogprosessen skal ende opp med en del anbefalinger for hva selve hovedprosjektet skal inneholde. Disse anbefalingene blir så sendt til interimsstyret for videre bearbeiding i forhold til budsjett, "forskbarhet" osv. Interimsstyret skal til slutt sende et ferdig forslag til prosjektbeskrivelse til DN.

Oppsummering interimsstyre:

- Forsvarsbygg 1 rep
- Statens vegvesen 1 rep (må kontaktes nærmere)
- Statkraft 1 rep
- Fylkeskommunene 1 rep (avklares mellom fylkeskommunene)
- Fylkesmennene 1 rep (allerede avklart at det blir FM Sør Trøndelag)
- Statens naturoppsyn 1 rep
- Villreinutvalg 1 rep
- Villreinnemnd 1 rep
- Dovrefjellrådet 1 rep
- Dovre kommune 1 rep
- Oppdal bygdealmening 1 rep
- Fjellstyrene 1 rep (må avklares mellom fjellstyrene)
- DNT 1 rep

- NINA (faglig ansvarlig)
- NVS Nord (sekretariat)

I tillegg må det tas nærmere kontakt med Statskog for eventuell deltakelse.

Det ble kommentert at Lesja fjellstyre burde være deltakende fjellstyre siden Dovre kommune er den eneste kommunen som skal inn i interimsstyret, men dette må avklares internt mellom fjellstyrene.

Oppretting av interimsstyre, valg av leder

Arnt Gulaker (leder villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø) foreslo Odd Erik Martinsen (Forsvarsbygg) som leder for interimsstyret. Dette med bakgrunn i at det er viktig å ha en leder som representerer en sentral aktør i området som bidrar økonomisk. Ingen andre ble foreslått og Odd Erik Martinsen takket ja til dette vervet.

Diskusjon: vegen videre

Der det ikke er avklart hvem som skal representeres i interimsstyret, men dette skal avgjøres internt, meldes dette til NVS Nord på e-post: raymond.sorensen@villrein.no snarest.

NVS Nord i samarbeid med DN jobber videre med finansieringen frem til første møte i interimsstyret. NVS Nord i samarbeid med ny leder for interimsstyret, innkaller til neste møte.

Norsk Villreinsenter Nord

Hjerkinn 20.04.2009

Vedlegg: Deltakere møte, FoU-prosjekt Hjerkin 020409.

NAVN	INSTANS
Odd Erik Martinsen	Forsvarsbygg
Frode Nyhagen	Forsvarsbygg
Esben Bø	Statens naturoppsyn
Lars Børve	Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø
Arnt Gulaker	Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø
Eli Grete Nisja	Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø / Oppdal kommune
Henning Øverås	Snøhetta villreirutvalg
Jan Erik Reiten	DNT Oslo og omegn
Bjørn Rangbru	Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Carl Bjurstedt	Dovrefjellrådet
Inge Angård	Dovre kommune
Bengt Fasteraune	Dovre kommune
Rolf Sørungård	Lesja kommune
Tarald Thorshov	Sunndal kommune
Erland Løkken	Dovre fjellstyre
Per Inge Skotte	Lesja fjellstyre
Marit Rolstad	Lesja fjellstyre
Dag Ringstad	Neset fjellstyre
Halvard Hagen	Sunndal fjellstyre
Lars Rise	Oppdal Bygdealmening
Olav Strand	NINA
Vegard Gundersen	NINA
Ola Huke	Sør-Trøndelag Fylkeskommune
Geir Olav Slåen	NRK
Per Øyvind Grimsby	Sira-Kvina kraftselskap
Raymond Sørensen	Norsk Villreinsenter Nord
Heidi Ydse	Norsk Villreinsenter Nord
Vemund Jaren	Direktoratet for naturforvaltning